

UNIVERSITATEA DIN NOVI SAD

Daniel Sorin VINTILĂ

Începutul anului universitar 1974 a marcat, în spațiul academic al învățământului din fosta Iugoslavie, înființarea Lectoratului de limbă și literatură română la Universitatea din Novi Sad, sub conducerea doamnei profesor Lia Magdu. Cinci ani mai târziu, lectoratul era subordonat Institutului de Pedagogie, pentru ca, din 1981, să funcționeze în cadrul unei structuri noi: Catedra de Limba și Literatura Română.

Vreme de câțiva ani, planurile de învățământ au fost create pentru dublă specializare (română și franceză sau sârbo-croată), după care, din 1988, specializarea să fie *Limba și Literatura Română*. După adoptarea modelului Bologna, Catedra s-a transformat în Departamentul de Limba și Literatura Română.

Unul din aspectele dificile în crearea, consolidarea și dezvoltarea acestei instituții a constat, oarecum de așteptat, în selectarea și pregătirea cadrelor didactice. Au lucrat, de-a lungul anilor, la Catedra de română de la Novi Sad, prof. dr. Lia Magdu, prof. dr. Ștefan Popa, prof. dr. Ofelia Meza. Sunt prezenți, astăzi, în fața studenților, prof. dr. Marina Puia-Bădescu, prof. dr. Laura Spărișu (director-adjunct al departamentului), conf. dr. Virginia Popović, lect. dr. Ivana Ivanić (director al departamentului, din anul 2019), dna Rodica Ursulescu-Milicić.

Nu ar fi fost lectorat român la Novi Sad, dacă nu ar fi lucrat acolo, ani de zile, cu rezultate remarcabile în consolidarea, promovarea și dezvoltarea departamentului, lectorii străini: dr. Ion Diaconescu, dr. Valentin Moldovan, Lucian Pavel, conf. dr. Carmen Cerasela Dărăbuș și, în prezent, conf. dr. Sorin D. Vintilă.

Lectorul român din ultimii ani, Sorin D. Vintilă, din Timișoara, de la Universitatea „Tibiscus”, a condus Departamentul de Limbi Moderne Aplicate de la acea universitate înainte de a ajunge la Universitatea din Novi Sad. Este membru al diverselor echipe de cercetare în cadrul proiectelor europene (European Wellness-Skills for true Wellbeing nr. 527797- LLP – 2012 – 1 – RO – GRUNDTVIG – GMP. Florența, Italia; Interculturalitatea în învățământ – 2017, Novi Sad, 6 – 8 Octombrie 2017; *Imaginea UE în media de limbă română din Serbia*, propus recent de Departamentul de Limba și Literatura Română), membru în comisii doctorale internaționale sau de concurs de promovare (promovarea în funcția de conferențiar universitar a dnei dr. Virginia Popovici, Președinte al Comisiei de doctorat, susținut de asist. drd. Ivan Janici (lucrarea s-a intitulat: *Analiza fonetică și morfologică a greșelilor în învățarea limbii române ca limbă străină*); al comisiei doctorale internaționale care acordat titlul de doctor al Universității din Caceres, Spania, în 13 decembrie 2012, doamnei doctorand Raluca Ciorte) sau în comitetele științifice de organizare de conferințe internaționale sau ale diverselor volume internaționale: *Digitalne medijske tehnologije i društveno-obrazovne promene 6*. Novi Sad, 2016, Conferința Internațională *interculturalitatea în învățământ – 2017*; *InterKult 2017*. Vol. I – II. Novi Sad, 2018. ISBN: 978-86-80707-68-6 (vol. 1), 978-86-80707-69-3 (vol. 2); *Digitalne medijske tehnologije i društveno-obrazovne promene 7*. Novi Sad, 2018; *Годишњак. Филозофског Факултета у Новом Саду / Annual Review of Faculty of Philosophy University of Novi Sad*.

De-a lungul timpului, Departamentul de Limba Română, a colaborat, de la sine înțeles, cu diverse instituții din România, de la Academia Română, la Universitățile din București, Timișoara, Cluj, Iași, Craiova, Constanța, Arad și, firește, Ministerul Educației Naționale.

Departamentul de Limba Română de la Novi Sad a fost și este, an de an, gazdă a universitarilor din România și din lume, care sosesc spre a ține cursuri, prelegeri, conferințe, workshop-uri pe diverse subiecte științifice. Studenții secției de română de la Novi Sad

primesc, în fiecare an, burse de studiu (pentru cursuri de vară, în primul rând, dar nu numai) în centre universitare din România (Timișoara, Cluj, Iași, București, Galați, Craiova, Alba Iulia, Baia-Mare, Constanța). Studenții și profesorii de la Departamentul de Limba și Literatura Română a Facultății de Filozofie din Novi Sad au fost în România, la Timișoara, în mai 2013, la București, în mai 2001, participând, cei dintâi, la cursuri din domeniul filologiei, dar și la cele ale altor facultăți din aria științelor umaniste, iar profesorii – realizând schimburi de experiență și plăcute revederi cu dragii confrăți din instituțiile vizitate.

Învățământul în limba română din fosta Iugoslavie a avut suișuri și coborâșuri, aspect reflectat și în spațiul universitar. La începutul anilor '80, el era atractiv pentru absolvenții de liceu, apoi a intrat într-un con de umbră, foarte probabil și datorită situației generale a minorităților din țara aflată într-un proces dureros și lung de schimbări politice, administrative. Astăzi, odată cu adoptarea sistemului de credite transferabile, cu ivirea posibilităților de accesare a mobilităților ERASMUS și a bursei de studiu în România, cu perspectiva aderării Serbiei la UE, numărul celor care se înscriu la limba română poate să crească, fie și lent, dacă nu spectaculos. În ce privește angajarea, după absolvire (deși tot mai mulți studenți lucrează încă din timpul studiilor, ca mai pretutindeni) se dovedește că n-au venit degeaba la secția de română. Cei mai mulți dintre absolvenți lucrează ca profesori în școlile cu predare în limba română, profesori de limba latină și profesori de limbi străine (specialitatea B), pe lângă limba română, ca specialitatea A, în cazul celor care au absolvit cu mai mulți ani în urmă, când exista dubla specializare (la care aspirăm să revenim în viitorul cât mai apropiat), ca jurnaliști la diverse publicații românești sau în redacțiile românești RTV Novi Sad. Dezvoltarea relațiilor economice, în primul rând, dar și culturale, turistice cu România constituie o deosebită oportunitate de angajare a absolvenților noștri în posturi de traducători, în primul rând, ghizi turistici, consilieri culturali ș.a.m.d. Această deschidere către România și, implicit, către Uniunea Europeană, către o piață a muncii semnificativ mai mare decât ce poate oferi Serbia reprezintă una din marile atracții pe care Departamentul de Română de la Novi Sad mizează în aducerea de noi studenți, an de an. Conducerea departamentului a avut întotdeauna ca țintă sporirea numărului de studenți – poate părea un truism afirmația aceasta, însă în contextul economic de astăzi, presiunea (exercitată în special pe linie financiară) e mult mai mare decât era cu cincisprezece sau douăzeci de ani în urmă. prof. dr. Laura Spăriosu, Director-adjunct al departamentului în prezent și director al departamentului în ultimii opt ani, a contribuit decisiv la înnoirea și modernizarea activității didactice, de cercetare și de imagine a românisticii de la Novi Sad, prin munca enormă depusă în cele două valuri de acreditare/ reacreditare a secției, prin organizarea de conferințe internaționale de prestigiu, prin crearea de legături trainice absolut necesare cu alte departamente ale Facultății și cu instituții din străinătate (din România, prin schimburi ERASMUS, dar și din alte țări), prin reorganizarea concursului de limbă română pentru elevii din școlile cu predare în limba română, prin formularea unor teme de cercetare actuale și lansarea lor în competiții de proiecte și multe-multe altele. Din anul 2019, conducerea departamentului a fost preluată de doamna lect. dr. Ivana Ivanić, ale cărei acțiuni promet deja să continue munca predecesoarei sale (cu care, în fapt, constituie o exemplară echipă managerială) și să orienteze decisiv activitatea universitară a departamentului în era digitală a zilelor noastre, atît pe linie didactică, cât și de cercetare și publicare, prin crearea unei platforme digitale de învățare a limbii române pentru străini, prin atragerea viitorilor studenți către departamentul nostru prin metode cât mai noi, nu doar prin deja banalizatele rețele de socializare.

Departamentul de Limba și Literatura Română, împreună cu Lectoratul de Limbă Română pe care îl cuprinde, a participat, alături de celelalte departamente, la aniversarea a 60 de ani de la înființarea Facultății de Filozofie a Universității din Novi Sad la începutul anului universitar 2014 - 2015. Tradiția este foarte importantă și prețuită în această facultate cu multe lectorate străine. Pentru a marca așa cum se cuvine momentul, departamentul și lectoratul de română au organizat Conferința Internațională „Comunicare, cultură, creație: noi paradigme științifice”. 60 de ani de la înființarea Facultății de Filozofie din Novi Sad. (*The International Conference Communication, Culture, Creation: New Scientific Paradigms*, Faculty of Philosophy, University of Novi Sad), între 3 și 5 octombrie 2014.

Activitatea didactică a lectorului de limba și literatura română este evidențiată de disciplinele predate, conform Planului de învățământ. De-a lungul anilor, ele au fost diverse: *Fonetică și fonologie; Savremeni rumunski jezik. Limba română contemporană (Morfologie, Lexicologie, Sintaxa propoziției și a frazei); Sintaxă și semantică, Stilurile funcționale ale limbii române*. Pe partea de predare a literaturii, în unii ani, lectorul de română are / a avut de susținut seminarii / cursuri la disciplinele *Literatura română interbelică, Literatura română contemporană și Mit și literatură* (opțional), Toate disciplinele au statut de materii obligatorii, în afara ultimei menționate. Sunt prevăzute destul de multe ore de consultații. Ele se desfășoară, în special, în intervalul „săptămânii de studiu” (indicată în Calendarul universitar și plasată înaintea sesiunilor) – un interval temporal în care nu se desfășoară activități didactice și al cărui scop e de a lăsa timp studenților să acumuleze, prin muncă individuală, cât mai mult din materiile ce le-au fost predate până la acel moment. Consultațiile, în fapt, au loc, foarte adesea, la cerere, la nivel informal, studenții putând veni (și profitând, concret, de acest fapt) ori de câte ori au nevoie de informații, îndreptări, sfaturi ș.a. Activitățile de evaluare, fie continuă, fie în timpul sesiunilor, sunt și ele numeroase. Evaluarea constă în examene, fiecare având câte cinci credite, acoperind nivelurile de competență lingvistică de la A1 la C2. Activitățile extracurriculare, aflate în strânsă legătură cu disciplinele predate și cu diversele niveluri ale limbii, cuprind acțiuni precum „Sărbătorile de iarnă în România și Serbia”, ori serile lunare de film și teatru românesc.

Departamentul de Limbă și Literatură Română din cadrul Facultății de Filozofie de la Novi Sad a fost creat, la începuturile sale, în scopul asigurării unui învățământ pentru minorități și, a funcționat astfel decenii la rând. Desigur, au studiat, la această secție, și studenți de alte etnii decât cea română, dar sporadic. Cum și Serbia trece, asemenea României și altor state europene, printr-o criză demografică ce are drept rezultate scăderea numărului de studenți, am apreciat că Departamentul de Română – implicit lectoratul românesc – trebuie să se „deschidă” tot mai mult și să încerce să atragă și studenți de altă etnie decât cea română, studenți care să înceapă limba română „de la zero”. În consecință, conducerea a considerat necesară elaborarea unor materiale promoționale, cu scopul de a le distribui, în principal, în liceele din regiunea Voivodina, pentru a atrage absolvenți de liceu către secția noastră de română. În această acțiune, s-a apelat la sprijinul directorilor de licee și al dascălilor de acolo, care fie ne-au primit pentru a le vorbi elevilor despre oferta noastră educațională, fie au distribuit / afișat pliantele și posterele concepute de noi.

Departamentul și lectoratul organizează, an de an, competiția de limba română – în două faze, regională și națională - în școlile cu predare în limba română din Voivodina și Banatul sârbesc (la Școala generală „Mihail Sadoveanu”, cu predare în limba română, din Grebenac (Grebenat) – în 2013, la Școala generală cu predare în limba română din Alibunar – în 2014, la Școala generală cu predare în limba română din localitatea Kustelji (Coștei) – în 2015, la Școala generală cu predare în limba română din Seleuș – în 2016, la Școala generală cu predare în limba română din Nikolinc (Nicolinți) – în 2017 și la Școala generală „Olga Petrov Radisić” din orașul Vârșeț). Ca o noutate demnă de a fi cunoscută, începând cu anul universitar 2018 -2019, departamentul și lectoratul au schimbat formatul tradiționalului concurs de limba română: elevii și profesorii lor (de la școlile cu predare în limba română din Voivodina și Banatul sârbesc) vin, organizat, la departamentul nostru de la Universitatea din Novi Sad. S-a inițiat un concurs literar pentru elevii români din Serbia. Tema primei ediții a fost *călătoria*. Am stabilit un termen de predare a lucrărilor, le-am evaluat, am acordat premii și mențiuni (diplome și cărți). Concursul a avut un frumos succes, așadar se va continua organizarea lui.

Actualizăm des materialele didactice în publicația online *Inovacije u nastavi rumunskog jezika / Inovații în metodică predării limbii române*, Filozofski fakultet, Odsek za rumunistiku, Novi Sad (ISBN 978-86-6065-241-8) / www.digitalna.ff.uns.ac.rs. Se realizează material foto și video – disponibil pe paginile departamentului de pe rețelele de socializare – în scopul promovării cât mai eficiente a muncii lectoratului și departamentului, a ofertei educaționale și culturale a Departamentului.

Departamentul și lectoratul acordă mare importanță zilelor „Porților deschise”, în scopul promovării ofertei educaționale, fie în cadrul Festivalului *Nauke i obrazovanja / Știință și educație*,

fie în mod autonom. Lectorul participă la emisiuni de televiziune, în limba română, fie în direct, fie prin interviuri înregistrate, difuzate de postul tv RTS Voivodina, precum și la emisiuni radiofonice, ale postului de radio din Novi Sad, emisiunea în limba română. Subiectele abordate sunt: campania de atragere de studenți spre secția de română; competiția de limba română din școlile medii; acțiunile de promovare a departamentului și a lectoratului de limbă română pe care le avem în plan, realizarea de scurte emisiuni pe teme de limbă, cultură și civilizație române ș.a.

Biblioteca Departamentului de Limba Română deține un fond de carte deosebit, constituit din manuale, dicționare, enciclopedii, tratate, monografii, volume de studii filologice, lingvistică, literatură română și universală, teorie și critică literară, o serie largă de reviste românești („Secolul XX”, „Cahiers roumains de linguistique”, „Convorbiri literare”, „Lettres internationales”, „Limba română”, „Limba și literatura română”, „Studii și cercetări lingvistice”, „România literară”, „Familia”, „Vatra”, „Viața Românească” și altele). O parte importantă a fondului bibliotecii s-a constituit în urma colaborării cu Bibliotecile Centrale Universitare din Timișoara și București, fapt ce a contribuit la sporirea semnificativă a numărului de cărți, însă trebuie amintite și dotarea cu carte realizată de Institutul Limbii Române, constând în dicționare, manuale de limba română pentru străini, nivelurile A și B, gramatici ș.a. Desigur că atât profesorii, cât și studenții secției de română, precum și alți dascăli interesați de cultura română beneficiază de acest mic tezaur strâns la biblioteca departamentului și gestionat, de aproape cincisprezece ani, de doamna Anda Almăjan, absolventă a secției de română.

Activitatea științifică la nivelul departamentului este deosebit de bogată, de variată, de interesantă și, adesea, inovativă. Spațiul restrâns de prezentare a lectoratului nu are cum să permită înșiruirea a mii de titluri de volume, manuale, monografii, articole, recenzii, proiecte sau a participărilor la lucrările diverselor conferințe, comisii etc. la care au contribuit lectorul și membrii Departamentului de Limba și Literatura Română de la Novi Sad.

Link-uri utile:

<https://docplayer.gr/amp/69379166-Asopis-za-jezik-umetnost-i-kulturu-journal-of-language-literature-arts-and-culture-filolo-ko-umetni-ki-fakultet-kragujevac.html>

<https://libertatea.rs/competitiile-republicane-la-disciplina-limba-romana-si-concursul-de-creatie-literara/>

<http://www.rtv.rs/ro/voivodina/departamentul-de-limba-%C8%99i-literatur%C4%83-rom%C3%A2n%C4%83-la-t%C3%A2rgul-educa%C8%9Biei-998634.html>

http://media.rtv.rs/sr_ci/rumunska-redakcija-rns3/26107

Sorin Vintilă, lectorul I. L. R.

Studenții la limba română

Studenții la limba română